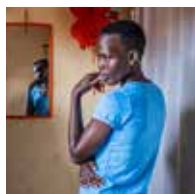

hjelp til selvhjelp

Covid 19 sender millioner ut i fattigdom –
og tar barn ut av skole og inn i barnearbeid.
Side 4 – 12

UGANDA

Ingen støtte til Florence da hun mistet jobben.

Side 10

NEPAL

Var 15 år. Måtte gifte seg fordi mor ville det.

Side 28

hjelp til **selvhjelp**

FORSIDEBILDET
Unge jenter i hardt arbeid på
mursteinsfabrikk.
Foto: Egil Mongstad

6

16

10

28

Arbeidsløysa stig og fattigdomen aukar	4	20 En ressurs - ikke en byrde
Arbeid stjeler barndom	6	22 Hjertevenn: Barn på flukt
Arbeidsledig i Uganda	10	24 Esters testament
Når krisen rammer	12	26 Øyeblikket
Mot et grønnere jobbmarked for unge	13	27 Sirkulær økonomi – bedre for alle
Ny teknologi i gammel kultur	14	28 Bryllaupet som øydela alt
Barna må tilbake til skolebenken	16	30 Marnagenser
Krever klimarettferdighet	18	31 Generalsekretæren har ordet

Redaktør Egil Mongstad Journalister Kristin Marie Skaar, Karen Kilane, Sofi Lundin, Barbra Nayiga Sebuyiira, Marianne Sønsteby
Grafisk Design Innoventi Trykk Unitedpress.no Opplag 18 900 Adresse Skippergata 3, Boks 414, 4664 Kristiansand Telefon 38 12 75 00 Faks 38 12 57 10
E-post post@strommestiftelsen.no Internett www.strommestiftelsen.no Giverkonto 3000.32.51000

Magasinet kommer med fire nummer i året. Ettertrykk anbefales med henvisning til Hjelp til Selvhjelp som kilde. Trykkes på miljømerket, resirkulert papir. Hjelp til Selvhjelp er pakket i hundre prosent nedbrytbar biofilm som skal kastes med matavfall.

Kontrollerer at innsamlede midler brukes riktig. Strømmestiftelsen forplikter seg til å fortelle deg at gaven har kommet frem, og gi deg fortløpende informasjon om arbeidet.

NÅR ARBEIDSPLASSEN BLIR BORTE

DAGLEG BRØD er avhengig av dagleg arbeid. Men i disse dagar opplever mange at arbeidsplassen blir lagt ned og arbeidet borte. I ringverknadene etter koronapandemien kjem fattigdomens brutale verkelegheit til syne. Når me skal fortelje kor mange fleire som er blitt fattige, som har mista jobben, eller er ute av skulen, så gjer me det med tall. Prognosar syner at det kan kome så mange som 100 millionar menneske ut i ekstrem fattigdom som fylgje av denne pandemien. Det er alvorleg – svært alvorleg.

Det er mange tiår sidan verdsøkonomien har blødd så mykje som det me opplever no. Pandemien råkar alle land, og det er dei fattigaste som lid mest. For når arbeidsplassen blir borte og inntektene ikkje kjem lenger, er følgjene dramatiske.

Mister du jobben i Noreg har du mindre å være redd for. Me har trygge sosiale system, og me blir godt tekne vare på. Men lever du i eit fattig land i Afrika eller Asia, vil dei fleste oppleve å stå på bar bakke utan stønad og ein stat som vil ta vare på deg når arbeidet blir borte. I dette bladet kan du lese om Florence og Iga i Uganda som fortel korleis dei må klare seg etter at Covid 19 tok levebrødet frå dei. Tall er tall, men bak kvart einaste tall er det eit andlet, eit menneske med draumar og håp for seg og sine, akkurat som du og eg. Når me snakkar om at Covid 19 kan auke talet på fattige med 100 millionar, så er det 100 millionar enkeltpersonar som ikkje lenger kan gje borna sine den mjølkekoppen dei treng, eller eta den bollen med ris dei må ha denne dagen.

Det er mange tiår sidan verdsøkonomien har blødd så mykje som det me opplever no.

EGIL MONGSTAD

Kvar og ein som mister arbeidet sitt er ikkje eit tall, men eit menneske med draumar og håp for seg og sine, slik som du og eg.

Strømmestiftelsens overordna målsetjing er heilt i samsvar med FN's bærekraftsmål nummer ein om å utrydda ekstrem fattigdom.

Covid 19 set oss mange år attende, og mest truleg vil det ikkje være mogeleg å nå dette målet innan 2030, slik verdssamfunnet har sett seg føre i bærekraftsmåla.

Ei kvar krise er òg ein moglegheit. For ut av ei krise må det vekse fram noko nytt. I Strømmestiftelsen arbeidar me kvar dag for å hjelpe dei som står midt i denne krise slik at dei kan hjelpe seg sjølv.

Det er krevjande. Mange har mista arbeid og slit med dagleg brød også i prosjekt og områder der me arbeider. Men me skal gjennom dette, og me skal gå saman med dei som opplever det på kroppen. Behova er store, og vanskelege tider gjer

at ein må tenkje nytt. Difor har me til dømes starta pilotprosjektet «grønne jobbar» i Mali. Der skal me med å resirkulera plast skape miljøfokuserte og berekraftige arbeidsplassar for kvinner og ungdom.

No treng me å stå saman. Det er fint at du er med!

Egil Mongstad
Redaktør

MENNESKEVERD, SOLIDARITET OG RETTFERDIGHET

Strømmestiftelsen er utviklingsorganisasjonen som hjelper folk i gang. Som gir fattige mennesker starthjelp til å klare seg selv på egenhånd. Vår erfaring er at milde gaver ikke hjelper folk ut av fattigdom. Derfor gir vi heller muligheter. Utgangspunktet for vårt arbeid er knyttet til det kristne verdigrunnlaget med Jesu liv og lære som inspirasjon og rollemodell for nestekjærlighet. Hjelp til Selvhjelp arbeider etter Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk.

Arbeidsløysa stig og fattigdomen aukar

Covid 19 set djupe spor etter seg. Ikkje berre tek det liv, men det sender og millionar ut i fattigdom, og fleire hundre millionar mister arbeidsplassane sine. Ein rapport frå Verdsbanken ser for seg eit globalt økonomisk tilbakeslag på 5.2 prosent i inneverande år. Det er ein nedgang i verdsøkonomien verda ikkje har sett maken til på svært mange tiår.

TEKST OG FOTO EGIL MONGSTAD

M ykje har gått bra dei siste ti-åra. Det er færre fattige, fleire har arbeid, fleire born er på skule. Mange piler har peika oppover og fått verdssamfunnet til å setje seg store mål om å utrydde ekstrem fattigdom innan 2030. Og det var mogeleg å få det til. Dei siste 20 – 25 åra er talet på menneske som lever i ekstrem fattigdom blitt redusert kraftig. I 1990 levde 36 prosent av verdas befolkning under fattigdomsgrensa. I 2015 var talet redusert til 10 prosent, og siste prognose frå 2018 synte 8,6 prosent. Men no syner anslag at dei økonomiske følgjene av pandemien kan sende mellom 70 og 100 millionar menneske ut i ekstrem fattigdom.

Med andre ord så har pila snudd, og mange vil meine at det ikkje lenger er realistisk at me kan nå målet om å utrydde ekstrem fattigdom innan 2030. Når arbeidsplassen blir borte, er ringverknadane så merkbare. Born må slutte på skulen for å arbeide og hjelpe

foreldre som er utan inntekt. Når skulane stengjer på grunn av pandemien, vil ikkje born som levde på skulens matvareprogram få det tilbodet lenger. Fleire born må arbeide, og det er særskilt jentene det går utover. Borna sluttar på skulen, og barneekteskap, barnarbeid og trafficking er nokre av dei triste fylgjene for borna når mor og far sin inntekt blir borte. Også i våre program merkar me at Covid 19 skaper store utfordringar. Ei undersøking gjort i nokre av våre prosjektområde i Bangladesh viser at fattigdomen har auka med 60 prosent og at like mange ikkje har råd til tre måltid om dagen. I Nepal har 18 prosent av dei spurte mista arbeid, og i Sri Lanka har 88 prosent mista næringsgrunnlaget sitt. Dette er ei stor krise som set djupe spor. Utan ein global innsats kan det som er bygd opp gjennom dei siste ti-åra bryte heilt saman. Difor må me alle no brette opp ermene. Finne måtar å nedkjempe viruset. Og dei fattig landa treng, meir en nokon gong, økonomisk stønad for å hindre at eit økonomisk samanbrot skal skje.

” Borna sluttar på skulen, og barneekteskap, barnarbeid og trafficking er nokre av dei triste fylgjene for borna når mor og far sin inntekt blir borte.

Arbeidsløysa aukar i svært mange av landa me arbeider i og Covid 19 sender millionar ut i ekstrem fattigdom.

Inntektstapet er venta å bli over 200 milliardar dollar i utviklingslanda, og nær halvparten av alle arbeidsplassar i Afrika kan bli borte.

1.6 milliard menneske i uformell sektor står i fare for å miste inntektene sine. Det er om lag halvparten av heile verdas arbeidsstyrke.

Covid 19 kan øydelegge mykje av det arbeidet som er gjort for å bygge opp likestilling mellom kjønna i arbeidslivet.

Mattryggleiken er truga i fleire låginntektsland. Det kan igjen føre til at prisen på matvarer aukar, og fattige får mindre mat for dei pengane dei har.

400 til 480 millionar arbeidsplassar blei borte i andre kvartal i år mot mellom 155 og 185 millionar i første kvartal.

Turisme står for store inntekter i fleire av landa me arbeider i. Som følge av Covid 19 vil talet på internasjonale turistar minke med frå - 850 millionar til over - 1.1 milliard personar.

Kilder: www.sdgs.un.org, www.ilo.org, www.worldbank.org, www.undp.org

Barn og unge arbeider dagen lang med tung leire for å lage rå murstein. Fra venstre Suni, Sabitri og Sangita.

Når arbeid stjeler barndom

De knar leire, puster støv, bærer tungt og sitter bøyd time etter time og arbeider seg helseløse med tung leire som skal brennes til murstein. Dette er noen av barna som skal mette den stadig økende etterspørselen etter murstein i landet.

TEKST OG FOTO EGIL MONGSTAD, BUTWAL, NEPAL

Suni, Sabitri og Sangita sitter time etter time, dag etter dag, bøyd på slitne knær og arbeider med den tunge leira. Med øvde hender knar de den, gjør den myk og elastisk før de trykker den ned i en boks av tre. Så presser de den sammen, snur boksen, gir den et kakk og løfter den opp. På bakken ligger det igjen en ferdig murstein i rå leire, merket med TST – logonavnet til tørkeovnen for murstein som de tre tenåringsene arbeider for.

IKKE STEDET FOR Å TENKE. Svetten pipler frem på panna under den brennende sola. Støvet legger seg i hår, øyne og hals. Av og til kan det være tungt å puste. Slitne i muskler og ledd arbeider de tre jentene. Hver dag lager de 100 – 120 murstein, en jobb som gir dem rundt 25 kroner. For hver stein de legger vet de at pengene de får betyr så mye for familien. Ved siden av dem sitter ei ung jente, hun er 11 – 12 år gammel. Jobben er ikke ny for henne heller. Med tretti hender arbeider hun mekanisk med å kna, fylle forma og legge stein etter stein. Dette er ikke stedet for å tenke – her er drømmen om skole og utdanning en fjern tanke.

HARDT ARBEID. Skolen måtte de tre vennene, som nå er blitt 18 år, si farvel til for flere år siden. Siden har de jobbet. De første årene i et sandtak ved elva og nå ved denne ovnen. Seks måneder i året er de her, fra sju om morgenen til fem om ettermiddagen. I sesongen kan det arbeide opp til 250 personer her. En time midt på dagen har de pause. Da er de hjemme og spiser. Når regntiden kommer, må de arbeide hjemme. Foreldrene er fattige, jordløse, dagarbeidere, og for mange er det helt avgjørende at også barna deres arbeider.

FLERE TUSEN BARN. Suni, Sabitri og Sangita er tre av flere titalls tusen barn og tenåringer i Nepal som arbeider med å lage murstein. Hvor mange er det ingen som helt har oversikten på og tallene spriker fra vel 25 000 til over 60 000. Ifølge flere organisasjoner som arbeider med barnearbeid i Nepal finnes det ikke nøyaktig informasjon om hvor mange barn som arbeider med å lage murstein. – Heller ikke i offisiell statistikk kan en finne tall som forteller nøyaktig hvor mange barn som arbeider ved ovner som dette, sier Strømmestiftelsens programkoordinator i Nepal, Jivan Basnet.

Barnearbeid i Nepal er et stort problem og en av de største sosiale utfordringene landet har å slite med.

Hardt og helsefarlig arbeid for barna som sitter time etter time på huk og lager murstein.

Hardt fysisk kroppsarbeid er hverdagen for dem som arbeider i mursteinsfabrikken. Her er Sangita fremme i hvit sjorte sammen med Sangita. I bakgrunnen Sabitri.

FARLIGE JOBBER. Barnearbeid i Nepal er et stort problem og en av de aller største sosiale utfordringene i landet. I følge Den Internasjonale arbeiderorganisasjonen ILO er over tre millioner av Nepals nærmere åtte millioner barn engasjert i en eller annen form for arbeid. To tredjedeler av disse er under 14 år. 60 prosent av dem som arbeider i såkalte farlige jobber er jenter. Og de lange og slitsomme dagene i anleggene der de brenner murstein blir regnet for å være noe av det mest farlige. For Nepal ble rammet av et kraftig jordskjelv i 2015 hadde landet en byggeboom, og etterspørselen etter murstein var vanskelig å dekke. Etter jordskjelvet økte behovet, og med det også behovet for arbeidskraft. Ifølge nettstedet stopchildlabor.org finnes det et sted mellom 1200 og 3000 ovner for å brenne murstein i Nepal. Flere av disse er anlegg som ikke er registrert noe sted, og mange ligger på avsidesliggende steder der det er lite eller ingen kontroll fra myndighetene.

Siden de får betalt per stein så lar de nok barna sine arbeide for å øke inntekten, og det kan ikke vi kontrollere.

«FABRIKKSJEFEN»

EN GJELDSSIRKEL. Å arbeide med murstein er tungt og helsefarlig. De som arbeider her er fattige sesongarbeidere, og arbeidet krever ingen spesiell utdanning. De fleste barna her går ikke på skole. Ifølge nettstedet «Slavery in Nepal» arbeider flere av dem sammen med sine foreldre. Flere av de voksne arbeider her fordi de har fått utbetalt penger på forskudd og bruker sesongen til å

Vi har ingen barn som er tilsatte her, men de jobber gjerne med foreldrene sine, sier fabrikkseieren.

betale gjelden med egen og/eller barnas arbeidskraft. Noen klarer det, andre må starte også neste sesong, i bunnløs gjeld til sin arbeidsgiver.

Barna og de som arbeider her utvikler store helseproblemer; de puster støv, de har ødelagte rygger, vondt i hode, knær og nakke. Arbeidsdagene er lange og maten ofte dårlig. Mange barn får ikke gå på skole. – Vi har ingen barn som er tilsatt her. Det er ikke lov, sier sjefen ved denne ovnen. Fabrikken ligger ikke langt unna byen Butwal, sør i Nepal. Men det er barn som hver eneste dag jobber her side om side med sine foreldre. – Siden de får betalt per stein så lar de nok barna sine arbeide for å øke inntekten, og det kan ikke vi kontrollere, sier han. Hver sesong brenner han rundt fem millioner stein her.

SLUTTET PÅ SKOLEN. Sangita måtte slutte på skolen da hun gikk i femte klasse. 12 år gammel var hun med til elva for å bære sand, og nå lager hun murstein. – Vi må hjelpe foreldrene våre – derfor er vi her. Vi har ikke engang jord så vi kan dyrke våre egne grønnsaker, sier de tre jentene. Å arbeide her er ikke noe de vil, det er noe de må.

LIVSMESTRING. Da Strømmestiftelsens samarbeidsorganisasjon SSDC presenterte livsmestringskurset Samvad ble det tatt godt imot.

– Samvad utvikler oss, og vi lærer nye ting om barneekteskap, om medgift, barnearbeid, handicap og mye annet. Dette er ting vi ikke kunne noe om fra før, men som vi nå vet en hel masse om, sier de tre jentene. – Flere av barna våre har få år på skolen. Derfor er det de lærer på Samvad fint, sier en mor. Datteren hennes er 12 år gammel. Når det er sesong, må også hun gå til elva der hun knuser stein og bærer sand. Selv er hun dagarbeider og arbeider nå i rismarkene. – Det er trist at det skal være slik. Det er trist at vi ikke kan få utdanning, at vi kan studere og bli noe. Hver dag ser vi vennene våre på vei til skolen. Jeg begynner nesten å gråte når jeg tenker på at det kan ikke jeg. Ryggen, beina, knærne og det harde arbeidet ødelegger helsa vår. For vi må arbeide og betale gjelda vår og tjene til livets opphold. Dessverre, men slik er det, sier de tre tenåringene.

Livsmestringskurset Samvad er viktig for jentene i denne landsbyen. Her er noen av ungdommene og barna som har glede av Samvad og samarbeidet organisasjonen SSDC har med Strømmestiftelsen.

FAKTA

- Det finnes mellom 1200 og 3000 ovner der det blir brent murstein i Nepal.
- Sesongen er fra oktober til april.
- Det blir anslått at dette er en industri som gir arbeid til 250 000 mennesker, og at mellom 25 000 og 60 000 av dem er barn.
- 40 prosent av alle barn i Nepal i alderen 5 – 17 år er på en eller annen måte brukt i barnearbeid.
- Rundt 620 000 barn i Nepal arbeider i det som blir definert som farlig arbeid. Den verste formen er prostitusjon, et arbeid som hvert år omfatter 12 000 barn. Deretter kommer de som lager murstein, vever tepper, er hushjelp og så videre.
- Det er flere jenter enn gutter som er involvert i barnearbeid, og det er flere barn som bor og arbeider på landsbygda enn i byene.
- Nærmere 800 000 barn i alderen 5 til 12 år i Nepal går ikke på skolen.

Kilde: Unicef, ILO, National Labor Academy in Nepal, Stop child labour - Nepal, World Education, Slavery Nepal.

Arbeidsledig i Uganda

Koronakrisen har store konsekvenser for Ugandas økonomi og befolkning. Hundretusener har mistet sine jobber, og uten sosialt sikkerhetsnett er situasjonen svært alvorlig, særlig for landets fattige og mest sårbare.

TEKST OG FOTO SOFI LUNDIN, KAMPALA, UGANDA

Da Uganda registrerte den første koronasmittede 21. mars, hadde president Museveni allerede stengt skoler, universitet, barer og innført forbud mot store forsamlinger. Snart stanset også den offentlige trafikken, og markeds plasser fikk kun selge mat. Nærmest over natten ble flere hundre tusen ugandere arbeidsledige. Nå er samfunnet delvis åpnet igjen, men mange har mistet livsgrunnlaget, jobbene er borte og de sliter for å overleve.

Florence Agenorwot (25) bor med moren sin i et rom i bydelen Kisugu i Kampala. Hun drev en frisørsalong da koronapandemien kom til landet. Presidentens koronarestriksjoner gjorde at hun måtte stenge salongen, og hun har gått arbeidsledig siden. – Huseieren krever leie for salongen jeg driver, selv om jeg har holdt stengt i flere måneder. Nå har vi lov til å holde åpent igjen, men jeg ligger etter med husleien. Huseieren lar meg ikke hente ut utstyret jeg har i salongen, og han lar meg heller ikke begynne å arbeide slik at jeg kan betale det jeg skylder. Så fordi jeg ikke tjener noe må jeg holde stengt, sier Florence. Hun har prøvd å søke andre jobber, men siden koronaen kom til

Florence Agenorwot drev sin egen frisørsalong før koronakrisen gjorde henne arbeidsledig. Da myndighetene innførte restriksjoner og måtte stenge salongen klarte hun ikke lenger å betale husleien. Nå står hun uten jobb og lever på det lille moren tjener på å selge grønnsaker.

landet er det få som ansetter folk, og hun mangler kapital til å starte noe eget. – Myndighetene gir ingen støtte til folk som mister jobben. Det eneste vi har fått er litt mat som for oss varte i bare to uker, forteller Agenorwot.

12 KR DAGEN. Ved siden av henne bor Iga Umaru. Han hadde fast jobb som sjåfør i en privat bedrift da koronaen kom. Han mistet jobben over natten og har gått arbeidsledig siden. – Jeg har prøvd å ta noen strøjobber, men det er vanskelig å få ting til å gå rundt. Enkelte dager jobber jeg som søppelplukker og tjener cirka 5000 shilling (rundt 12 kroner) om dagen. Jeg har kone og sønn som er ett og et halvt år gammel som jeg nå sliter med å forsørge, sier Umaru.

Han har penger i pensjonsfondet National Social Security Fund (NSSF). Det fikk han gjennom bedriften han jobbet for, men de er penger han ikke får ut før han fyller 55 år.

– Jeg har prøvd om det var mulig og søkt om å få ut pengene siden krisen har gjort at familien min ikke har mat for dagen, men de sier jeg må vente. Det finnes heller ingen sosialhjelp eller annen støtte, så jeg må prøve å overleve på jobbene jeg kan få, sier han.

Det finnes ingen sosialhjelp eller annen støtte, så jeg må prøve å overleve på jobbene jeg kan få.

IGA UMARU

MILLIONER I DYP FATTIGDOM. Selv om Uganda har gjort fremskritt med å redusere fattigdommen i landet, lever en av fem ugandere fortsatt i ekstrem fattigdom. Koronakrisen har hatt alvorlig innvirkning på landets økonomi og folks levestandard. 23. august hadde Uganda registrert 2362 smittede og 22 døde. Ifølge Verdensbanken kan pandemien

Iga Umaru hadde fast jobb som sjåfør før koronakrisen kom til Uganda. Nå kjemper han for å forsørge familien med strøjobber som søppelsamler.

sende over tre millioner mennesker i Uganda inn i dyp fattigdom etter krisen. Dette kommer i tillegg til kraftig regn og ødeleggende gresshoppesvermer som truer matsikkerheten i landet.

Uganda har sosiale sikkerhetsnett som pensjonsfondet NSSF, helseforsikringer og statlig pensjonsordning. Men dekkningen er imidlertid lav, og utformingen av systemet er utilstrekkelig og når bare tre prosent av befolkningen, ifølge en ny rapport fra Verdensbanken.

MANGLER ÉN MILLION JOBBER. Statistikk som viser hvor stor arbeidsledigheten er i landet varierer avhengig av hvilken kilde man bruker. Ifølge landets statistiske sentralbyrå (UBOS) ligger den nasjonale arbeidsledigheten på 9,2 prosent (2017) og arbeidsledigheten for ungdom (18 - 30 år) er 13,3 prosent. De fleste i befolkningen

arbeider i den uformelle sektoren, og bare en av fem arbeidstakere er fast ansatt. Blant ungdommer jobber tre av fem i ubetalte yrker, de fleste i familiebedrifter på landet. Bortimot 80 prosent av befolkningen er bønder, og de fleste driver landbruk og dyrker mat kun til eget forbruk, ifølge Verdensbanken.

Uganda har verdens nest yngste befolkning, etter Niger. 48 prosent er under 15 år. Hvert år når rundt 700 000 ungdommer yrkesaktiv alder, men underskuddet på arbeidsplasser er stort, og hvert år skapes det bare rundt 75 000 nye arbeidsplasser i landet. Den yrkesaktive befolkningen forventes å tredobles mellom 2030 og 2040, og Uganda trenger mer enn én million jobber for å takle den store arbeidsledigheten, ifølge den nasjonale avisen Daily Monitor.

Når krisen rammer

Da koronakrisen rammet Norge midt i mars, var tallet på arbeidsledige rundt 100 000. Få uker senere hadde koronapandemien slått hardt fra seg, og ledigheten hadde økt til nærmere 450 000. Nå synker ledigheten, og i begynnelsen av august var det ca. 230 000 uten jobb i Norge.

TEKST EGIL MONGSTAD

Globalt er tallet imidlertid et helt annet. Bare i andre kvartal i år kan så mange som 400 til 480 millioner arbeidsplasser ha gått tapt, ifølge Den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO. Følgene av å miste jobben er dramatisk for den som opplever det uansett hvor du bor, men er du fattig og bor i et fattig land, kan konsekvensene være enormt mye større fordi det ikke finnes sosiale sikkerhetsnett og stønader slik vi er vant med.

BUNNLØS FATTIGDOM. Når en arbeidstaker i Norge av ulike grunner mister jobben, har han rett på stønad. Har du hatt inntekt på rundt 200 000 kroner eller mer de siste årene, har du rett på dagpenger i inntil to år. Har du tjent mindre, kan du få dagpenger i ett år. Og kommer du ikke i arbeid igjen etter at du har gått to år ledig, kan du ha rett til økonomisk sosialhjelp. – Å miste jobb og inntekt er dramatisk for alle som opplever det, enten en bor i Norge eller i et fattig land. Tryggheten er borte, usikkerhet oppstår og for svært mange vil bunnløs fattigdom være resultatet. Hvordan skal jeg betale regningene mine, skolepengene til barna, medisinen jeg trenger og maten vi må ha? Men mister du jobben i Norge har vi systemer som skal ta vare på oss, sier kommunikasjonsrådgiver i NAV, Asle Stalleland.

SOLIDARITET. – Vi lever i et samfunn som er bygd opp der solidaritetstanken har vært langt fremme, og det å ta vare på fellesskapet gjennom sosiale ordninger har fått stor betydning, sier Asle Stalleland.

Han har erfaring fra arbeid med bistand, i organisasjoner som Strømmestiftelsen og Kirkens Nødhjelp. I møte med fattige land med helt andre regimer er det ikke vanskelig å se hvor privilegerte vi er som bor i Norge og som har et sosialt sikkerhetsnett som trer i kraft når ulykker skjer.

SOSIAL TRYGGHET. – Da jeg arbeidet med bistand var det mange i landene vi arbeidet i som spurte meg hva som skal til for å få til de samme sosiale systemene som vi har i Norge. Et av svarene mine var at de måtte arbeide med å velge politiske ledere som arbeider for å skape sikkerhet og sosial trygghet for alle innbyggere. Vi har oljen som har gjort oss rike. Svært mange fattige land er også rike på naturressurser og har store verdier som kunne gjort dem rike. Men i stedet for å komme fellesskapet til gode havner ofte mye av disse verdiene i politikernes lommer, eller blir brukt i interne kamper om ressurser, posisjoner, korrupsjon til egen berikelse. Mens vi i Norge har en helt annen virkelighet med stabilitet og en høy grad av tillit i befolkningen. Det er altså ikke bare oljen og oljepengene våre, men fremsynte politikere som tenkte

lenger enn til seg selv og til sine nærmeste, som har gitt oss den sosiale tryggheten vi har. Dette gjør at vi blir tatt godt vare på når krisen rammer. Og samtidig vil NAV gjøre det de kan for å hjelpe tilbake i arbeid, sier Stalleland.

FOTO: NAV

Det sosiale sikkerhetsnettet som sørger for oss når krisen rammer er kanskje den største forskjellen på Norge og flere av landene der Strømmestiftelsen jobber, sier Asle Stalleland, kommunikasjonsrådgiver i NAV.

Mot et grønnere jobbmarked for unge

Behovet for nye arbeidsplasser er enormt i Mali, hvor halvparten av befolkningen er under 16 år. Første fase av Strømmestiftelsens arbeid med å skape grønne jobber er nå i gang.

TEKST KRISTIN MARIE SKAAR

Koronakrisen har igjen minnet verden om viktigheten av bærekraftige løsninger for en mer bærekraftig verden.

– Det er mange grunner til at verden trenger en grønn omstilling. I Strømmestiftelsen er vi opptatt av å bekjempe fattigdom. Å få på plass mer bærekraftige og anstendige arbeidsplasser er en vei mot dette målet. Vi må imøtekomme de aller mest sårbare og deres behov, og bidra til å sikre en rettferdig og bærekraftig fremtid, sier Tore Martin Herland, rådgiver for økonomisk inkludering i Strømmestiftelsen.

Et synlig eksempel på de globale miljøutfordringene er økt flyt av søppel og mangel på gode systemer for avfallshåndtering i mange utviklingsland, som for eksempel Mali. I Mali er også hele 50 prosent av befolkningen under 16 år, og 300 000 jobber må skapes årlig de neste årene. Med kompetanshjelp fra norske aktører som Norsk Gjenvinning og Returkraft, vil Strømmestiftelsen ta tak i disse utfordringene og samtidig bidra til nye jobbmuligheter for de aller fattigste.

– Til tross for sikkerhetsutfordringer i regionen, med nylig militærkupp i Mali,

har vi startet med Vest-Afrika som følge av de store avfallsproblemene og det enorme behovet for arbeidsplasser. Vi tester ut løsninger i tett samarbeid med lokale myndigheter og partnere, forteller Herland.

FÅR OPPLÆRING I RESIRKULERING OG GJENVINNING. Første del av pilotprosjektet startet i februar i byen San i Ségou-provinsen. Her har en gruppe ungdommer fått opplæring ved et gjenvinningsanlegg i Burkina Faso, der de smelter om plast og lager skolepulver av plastsøppel. Nå er den første produksjonsenheten på vei opp i San, hvor rundt 20 ungdommer skal jobbe. Kvinner i Strømmestiftelsens spare- og lånegrupper har fått opplæring i innsamling av plast, hvor de skaffer seg inntekt gjennom innsamling av plastavfall fra gater og fyllinger. Dette leveres til gjenvinning ved produksjonsenteret.

– Som følge av koronakrisen ble både opplæring og oppstart utsatt, men utstyret er nå på plass. I samarbeid med Ingeniører Uten Grenser jobber vi videre med å forbedre både produksjonsprosessen og selve skolepultene. Ungdommene skal også få

FOTO: STRØMMESTIFTELSEN VEST-AFRIKA

Vi arbeider nå med et pilotprosjekt for grønne jobber for et ungt jobbmarked, gjennom resirkulering av plast til skolepulver.

opplæring i entreprenørskap, forteller Herland. Ved produksjonsenheten i San skal det samles inn rundt 30 tonn søppel årlig, som igjen skal produsere 800 skolepulver.

UTVIDER PROSJEKTET. Et tilsvarende pilotprosjekt skal starte i hovedstaden Bamako. Her er planen også å sette i gang med innsamling og resirkulering av bioavfall, samt få på plass et eget miljøvennlig forbrenningsanlegg for restavfall.

– Dette er bare starten. Vi vet at det er store behov for grønne jobber. Arbeidsledigheten er høy, og miljøutfordringene øker både i Vest-Afrika og i hele verden. Vi håper og tror at vi kan utvide konseptet til andre land vi jobber i, sier Herland.

FAKTA

En grønn jobb er en generell betegnelse på anstendig arbeid som også gir miljøet, for eksempel ved produksjon av varer eller tjenester som er bærekraftige og miljøvennlige og som tar vare på naturressursene.

Ny teknologi i gammel kultur

En gang var Olesere et forblåst og støvete sted på den afrikanske savannen i Masai Mara, og et sted der ingen ville bo.

TEKST OG FOTO BARBRA NAYIGA SEBUYIIRA, OLESERE, MASAI MARA, KENYA

Butikken min, det at jeg kan være agent og selge miljøvennlige og bærekraftige produkter som solcelle og de miljøvennlige ovnene, betyr mye for oss, sier Soit som her har vist et solenergianlegg til en mulig kunde.

Det vesle markedet med noen få boder lar seg knapt merke. I utkanten av landsbyen, ikke så langt unna helseklinikken, ligger skolen som i dag har flere hundre elever. I landsbyen er det også et anlegg der en samler vann som landsbyens spare- og lånegrupper selger. Fortsatt er det forblåst og støvete her, men her skjer det også en liten økonomisk og teknisk revolusjon.

SOLENERGI. 37 år gamle Noombabali Soit vokste opp og ble gift her. Barna, to gutter på 15 og 9 år går på skole her, mens datteren på 20 er gift og har flyttet hjemmefra.

Vi møter Soit med en kunde i den lille butikken hun har åpnet. I hyllene står det sukker og te, mel og salt, perlesmykker og juggel til turistene. Og her har hun også solcelleanlegg, klimavennlige og bærekraftige ovner og filter til rensing av vann. Nå forklarer hun en kunde hvordan solenergi virker og hvordan det ville forandre mye av hverdagen hennes dersom hun kunne lyse opp hjemmet med et slikt anlegg.

BARNEBRUD. – Jeg var 16 år gammel da jeg giftet meg, sier Soit med en trist stemme. – Det ble bestemt da jeg gikk i sjette klasse. Utdanning var ikke viktig,

og jeg måtte slutte på skolen. Jeg skulle gifte meg, være kone, mor, vaske og koke. Oppgavene var mange. Jeg var tidlig oppe, melket kyrene, kokte te og laget frokost til barna og tok dyra til beite. Når dyra beitet, sanket jeg ved og vasket klær. Jeg var alltid hjemme før barna kom fra skolen, lagde middag og fikk dem i seng på kvelden.

– Etterpå måtte jeg ofte gå ut i kveldsmørket for å finne vann, en ikke ufarlig oppgave fordi elefanter, flodhester og andre ville dyr også søker til vannhullene om kvelden, sier hun.

SPAREPENGER. – En kveld kom det noen og snakket om det å spare og låne penger. Jeg tenkte at dette ikke ville bety så mye og ikke endre noe på hvordan kulturen og tradisjonene ser på oss kvinner. Det ville hjelpe oss ut av den tradisjonelle tankegangen som binder kvinnene til husarbeid. Men jeg forstod også at dette var en mulighet. Jeg snakket med mannen min. Han ville at jeg skulle bli med i en gruppe, og det gjorde jeg, forteller hun og stråler. Hun måtte på kurs og lærte om det å spare og låne, og hvordan bruke pengene på en god måte for å tjene penger.

AGENT FOR SOLCELLER. I starten sparte hun 200 kenyashilling (16 kroner)

i uka. Så lånte hun 5000 shilling (400 kroner) og kjøpte gass til å koke på, så hun slapp den daglige turen for å finne ved. Så sparte hun mer og lånte mer, og for sparepengene åpnet hun en liten butikk i landsbyen.

For ett år siden ble hun spurt om å være agent og selge solcelleanlegg. Hun ble så glad. Etter at hun hadde holdt sitt første kurs for kvinner i området om solenergi hadde hun solgt 11 solcellesystem, fire miljøvennlige ovner og to vannfilter. Hun tjente 500 kroner og brukte pengene til å øke varelageret i butikken.

RESPEKTERT OG UREDD. Soit er sin egen jobbskaper og, med jobben hun gjør, er hun en viktig viktig forsørger for familien, og klimaforkjemper for miljøet. Hun har kjøpt egen vanntank og samler regnvann fra taket når det regner. Hun er med i styret for barneskolen, med i vannkomiteen for Olesere og med i en spare- og lånegruppe.

Nå er hun en av lederne i landsbyen; respektert, uredd, og ei som tenker nytt. – Nå drømmer jeg om å bygge et nytt og større hus, og at jeg og mannen min sammen kan gi barna våre den beste utdanningen, sier Noombabali Soit og smiler.

I gruppa har jeg lært så mye om rettigheter og hvilken rolle vi kvinner har i samfunnet, sier Soit.

Drømmen er et nytt og større hus, sier Soit. Her sammen med de to sønnene sine.

Barna må tilbake til skolebenken

Etter flere år med store framskritt innen utdanning, risikerer nå minst 24 millioner barn og unge å droppe ut av skolen som følge av koronakrisen. Strømmestiftelsens arbeid med å sikre utdanning for de aller mest sårbare blir viktigere enn noen gang.

TEKST KRISTIN MARIE SKAAR FOTO STRØMMESTIFTELSEN

Til tross for Covid 19 klarte nærmere 18 000 barn i Vest-Afrika å fullføre Speed-School. En av dem var 12 år gamle Rokietou i Burkina Faso, som nå er klar for å starte i fjerde klasse.

En liten solskinnshistorie fra en kriserammet region, midt i en kriserammet verden: 17 710 barn – hele 89 prosent av alle elevene – fullførte våre hurtigskoler «Speed Schools» i Burkina Faso, Mali og Niger denne sommeren. Etter ni måneders intensiv læring, avbrutt av noen måneder med stengte skoler, er de klare til å starte i 4. klasse til høsten.

– Det gjør meg stolt, men det viser samtidig hvor sårbar situasjonen for utdanning er. Vi vet ikke i hvilken grad de offentlige skolene klarer å åpne igjen i høst, og om barna følger med videre, sier Kristine Storesletten Sødal, generalsekretær i Strømmestiftelsen.

Nylig publiserte FN en rapport som advarte mot effekten av koronakrisen på skoleelever verden over. Ifølge rapporten har opptil 99 prosent av elever i lav- og mellominntektsland blitt rammet av skoler som blir stengt som en følge av pandemien. Om lag 24 millioner barn og unge risikerer å droppe ut av skolen som følge av den økonomiske krisen som blir utløst av pandemien. Blant disse er 10 millioner tenåringsjenter. 43 prosent av verdens skoler mangler dessuten vann og såpe for god håndvask.

ØKT BARNEARBEID. Krisen rammer de mest sårbare og marginaliserte barna hardest. Jenter fra fattige familier på landsbygda, flyktninger og elever med funksjonsnedsettelse er særlig utsatte. Barnarbeid øker i omfang, og mange foreldre har ikke lenger råd til å sende barna sine på skolen. Også i Vest-Afrika har våre medarbeidere allerede merket konsekvensene.

– Fordi mange familier mister inntekt under pandemien, må barna bidra. I Mali er det mange som er sendt til åpne uformelle og ofte farlige gullgruver, der sikkerheten er lav, for å jobbe. Vi frykter at mange av disse barna aldri vil få lov til å gå på skolen igjen, sier Rokiatou Dembele, som leder Strømmestiftelsens arbeid i Mali, Burkina Faso og Niger.

ALTERNATIVE SKOLETILBUD. I mange år har Strømmestiftelsen jobbet med å sikre skolegang for barn og unge som av ulike grunner har falt ut av skolen.

– Så langt i koronakrisen har vi sett hvor viktig det er med alternative skoletilbud som kan hjelpe barn og unge tilbake og ta igjen tapt utdanning. Når antall barn som faller ut av skolen øker mer enn noen gang, må vi satse enda mer på slike tilbud for de aller mest sårbare, sier Sødal.

Koronakrisen har også vist hvor raskt nye, innovative løsninger kan dukke opp, som utstrakt bruk av undervisning via radio og digitale kanaler og andre fleksible læringsformer. I Nepal har blant annet deler av Strømmestiftelsens livsmestringskurs for ungdom overført til radioundervisning, med gode resultater.

Barnearbeid øker i omfang, og mange foreldre har ikke lenger råd til å sende barna sine på skolen.

Men dette fungerer ikke like bra i land som Burkina Faso, Mali og Niger, hvor mange ikke har tilgang til TV eller radio.

– Lærerne ved våre skoler her i Vest-Afrika har reist rundt til barna for å drive undervisning. Vi prøver å aktivisere elevene, det er den beste måten å holde dem unna barnarbeid, forteller Dembele.

MÅ LEGGE PRESS INTERNASJONALT. Sødal er bekymret for den langsiktige finansieringen av utdanning, særlig i Vest-Afrika, hvor mange barn allerede var ute av skolen på grunn av stor fattigdom og mange væpnede konflikter. Allerede før pandemien var utdanningssektoren i lavinntektsland underfinansiert.

– Myndighetene i mange land står nå overfor en svært vanskelig situasjon. Som bistandsaktør må lærdommene vi har gjort så langt tas med videre i arbeidet med å videreutvikle og endre våre programmer for barn som har falt ut av skolen. Men dette vil komme til kort dersom ikke partnerlands utdanningsbudsjetter skjermes, forteller Sødal.

– Vi vil bruke nettverk til å påvirke både den norske regjeringen og internasjonale aktører til å våge og prioritere utdanning på tross av økonomisk krise. Dette handler om barn og unges framtid, og vi har ikke råd til at en hel generasjon faller utenfor, sier hun.

– Anslag viser at koronakrisen kan ta nærmere 24 millioner barn ut av skolene. Det bekymrer, sier generalsekretær Kristine S. Sødal.

– Lærerne har vært fleksible, de har reist rundt til barna for å undervise og forsøkt å aktivisere dem, sier Strømmestiftelsens regionleder i Vest-Afrika, Rokiatou Dembele.

KORONA OG FATTIGDOM

- Hele 99 prosent av elever i lav- og mellominntektsland er blitt rammet av stengte skoler som følge av koronapandemien.
- Om lag 24 millioner barn og unge risikerer å droppe ut av skolen grunnet den økonomiske krisen utløst av pandemien. Blant disse er 10 millioner tenåringsjenter.
- Barnearbeid øker i omfang, og 13 millioner barn risikerer å bli giftet bort som følge av pandemien.
- Over 100 land har ikke fastsatt noen dato for gjenåpning av skoler.
- 43 prosent av verdens skoler mangler vann og såpe for god håndvask. Dette rammer 818 millioner barn.

Kilder: UNFPA.org, UNESCO.org, UN Policy brief "Education during COVID-19 and beyond"

Krever klima-rettferdighet

Det fattige fjellandet Nepal har aldri produsert spesielt mye utslipp som har skapt den globale oppvarmingen. Men de må betale en stor pris for vårt enorme forbruk av fossilt brensel. Mens vi i Norge i 2018 produserte 9,4 tonn CO2 og andre klimagasser til atmosfæren, per person, var tilsvarende utslipp per person i Nepal 0,3 tonn.

TEKST OG FOTO EGIL MONGSTAD, KATHMANDU, NEPAL

Vi krever klimarettferdighet! Vi lider på grunn av klimaendringen, og vi skal ta vår del av ansvaret for å rette opp dette. Men det er dere som har skapt dette. Vårt bidrag til den globale oppvarmingen er ikke mye. Men vi betaler en høy pris for det som dere har stelt i stand for oss, sier direktør Gobinda Bahadur Shahi i organisasjonen Kirdarc, og peker på vestens enorme overforbruk av fossilt brensel og forbruk av verdens ressurser.

FJELLENE BLIR STORE. Kirdarc er en av Strømmestiftelsens samarbeidsorganisasjoner i Nepal, og i desember sist år var direktøren på FN's klimakonferanse i Madrid for å snakke om hvordan den globale oppvarmingen påvirker landet hans. For følgene av klimaendringene er lett synlige i det vesle fjellandet mellom Kina og India. – Snøen smelter, og fjellene blir sorte. Det kommer flommer vi aldri har sett

før. For snart to år siden ble landet vårt for aller første gang truffet av en tornado som drepte mer enn 20 personer og ødela for nærmere en million dollar. Og i fjor sommer ble hovedstaden vår, Kathmandu, rammet av en kraftig flom vi ikke har sett maken til, sier Shahi.

SINT PÅ GUDENE. Han er oppriktig bekymret for utviklingen og spesielt for landbruket som er sårbart, men svært viktig i forhold til nasjonal matsikkerhet. – Når det blir mindre snø i fjellene og grunnvannet synker, betyr det mindre og dårligere avlinger, også i lavlandet som er avhengig av vann fra fjellene. Vi ser en forørkning av fjellene våre. Sorter vi før kunne dyrke i høylandet er det ikke lenger mulig å dyrke. Epletrærne som skal blomstre i mars – april, blomster i januar. Vi får kraftige vinder vi aldri har sett før, og opplever styrtregn, flommer, jordras og oversvømmelser som gjør at store landområder forsvinner i elvene

Vårt bidrag til den globale oppvarmingen er ikke mye. Men vi betaler en høy pris for det som dere har stelt i stand for oss.

GOBINDA BAHADUR SHAHI

– Den globale oppvarmingen forandrer landet vårt, og sender mange mennesker ut i fattigdom, sier Direktør i Kirdarc, Gobinda Bahadur Shahi.

FOTO: TØRRRES GILJE

Nepal er et land med høye fjell dekket av snø og is. Nå smelter isen og snøen blir borte.

og folk må flytte fra steder de har bodd i generasjoner. Mange flytter til lavlandet mot grensa til India. I fjellene møter jeg mennesker som ikke forstår hva som skjer og tror gudene er sinte på dem når naturen endrer og oppfører seg på denne måten, sier Bahadur Shahi. Han er bekymret for utviklingen. – Gjennom de siste årene har det også skjedd en merkbar temperaturøkning fra 35 – 40 grader for 25 – 30 år siden, til 45 – 50 grader i dag. Folk er ikke vant til det og dør på grunn av varmen, sier han.

KRITISK. – Den globale oppvarmingen forandrer landet vårt og sender mennesker ut i fattigdom. Dette er de dramatiske følgene for oss. Vi skal ta ansvar og arbeide både politisk og på annen måte mot klimaendringene. Men det er ikke våre utslipp som har gjort dette. Nepal har aldri produsert mye til de globale klimautslippene, sier Gobinda Bahadur Shahi. Han er kritisk til at USA og Kina

ikke tar større ansvar, spesielt til USA som også har trukket seg fra Paris-avtalen og han er skuffet over at store land ikke er pådrivere og leder an i klimakampen.

KLIMAVENNLIG UTVIKLING. Samtidig vil Nepal være en del av den globale veksten. Myndighetene arbeider for å få flere turister til landet og bygger nå ut to flyplasser for å ta imot internasjonale flyruter. Og økt turisme trenger nye veier og bedre kommunikasjon. – Landet vårt trenger økonomisk vekst. Men vi trenger en vekst som er klimavennlig og bærekraftig. Vi må investere mer i vannkraft, bygge et effektivt jernbanenett og legge til rette for el-biler, sier direktøren i Kirdarc. Han er fornøyd med at flere i Nepal nå ser hvor viktig det er å ta vare på gammel skog, og plante ny der skogen er tatt ut. – Det betyr mindre jorderosjon og færre ras. De siste årene har den totale mengden av skogareal i Nepal økt fra 38 til

45 prosent av det totale landarealet, sier Shahi.

TAR ANSVAR. Som leder i en av våre samarbeidsorganisasjoner mener han livsmestringskurset Samvad kan spille en viktig rolle i kampen mot klimaendringene. – De som er med i Samvad er unge, og de vil ha forandring. De tenker nytt. De utfordrer, tar ansvar og starter kampanjer for kortreist mat og bruk av lokale produkter. De handler, og deres stemmer vil være en viktig i kampen mot den globale oppvarmingen og for å bevare et godt klima for kloden og for oss alle, sier klimaaktivist og direktør i Kirdarc, Gobinda Bahadur Shahi.

En ressurs – ikke en byrde

Gjennom årets Operasjon Dagsverk (OD), Norges største solidaritetsaksjon for ungdom, skal elever over hele Norge samle inn penger til Strømmestiftelsens livsmestringskurs for ungdommer i en flyktningleir nord i Uganda. Vi tok en prat med årets OD-leder Sunniva Maria Rolighed (20).

TEKST KRISTIN MARIE SKAAR

– Årets OD-kampanje kort oppsummert: Hva handler den om?

– Som vi sier i kampanjen: «På flukt fra krig er livet fullt av hindringer. Men vi fortjener alle en rettferdig sjanse». Årets OD-kampanje handler i bunn og grunn om at ungdom er ungdom uansett, at vi har drømmer og ambisjoner, og at vi noen ganger må pushe grensene for å nå dem. Både ungdom i Norge, i Uganda og unge på flukt møter mange hindringer. Men er det noen som er nødt til å pushe ekstra mange grenser så er det nok flyktninger.

– Hvordan er hverdagen som OD-leder?

– Først og fremst føler jeg meg veldig heldig. Jobben er utrolig spennende, og jeg gleder meg til hver dag. Hverdagen med elleve andre ungdommer på ett kontor er en salig blanding av allsang, latterutbrudd, kaosstemning og intens jobbing. Det er utrolig gøy å jobbe med en gjeng som virkelig brenner for det de driver med.

– Hva har gjort mest inntrykk på deg i arbeidet med årets OD-prosjekt?

– Ungdom kan få til utrolig mye kult. Og selv om ungdommene i Uganda møter mange hindringer, er det likevel så mange historier om folk som har

fått til helt utrolige ting. Unge jenter som er blitt bilmekanikere, folk som har gått fra å slite med traumer til å bli ressurspersoner for andre, og mange flere historier. Det er inspirerende!

– Hvilket inntrykk håper du norsk ungdom sitter igjen med etter årets OD?

– Jeg håper ungdom sitter igjen med et litt mer nyansert bilde enn det de kanskje hadde fra før av. Ofte tenker man på flyktninger som en byrde, en utgift, eller som mennesker det nesten ikke er noe håp for lenger. Det er utrolig trist, for i verden i dag er det nesten 80 millioner flyktninger – og de er kun en kostnad dersom de ikke får muligheten til å bidra.

– Og til dem som ikke er ungdom: Hvordan kan de bidra?

– Det er mange muligheter! Først og fremst at du skal finne den jobben du vil ha gjort. Eller du vet om noen, eller en bedrift som trenger litt ekstra hjelp, og legge det ut på ODs nettside. Du kan også gå inn på bidra.no/od. Der legger elever ut egne prosjekter som de ønsker å få finansiert, så her er det bare å velge seg et prosjekt. Vi tar også imot donasjoner på Facebook i et bestemt tidsrom rundt OD-dagen 29. oktober, så det er bare å følge med der også.

FOTO: OPERASJON DAGSVERK

Vi fortjener alle en rettferdig sjanse, sier Sunniva Maria Rolighed årets OD-leder. Om noen uker setter de i gang årtens Operasjon Dagsverk som denne gangen går til ungdom på flukt fra krig.

Dette er logo for årets Operasjon Dagsverk, som har Push Grensene som budskap og tema.

FOTO: EGIL MONGSTAD

En viktig samarbeidspartner

– Strømmestiftelsen er en viktig aktør og en verdsett og god samarbeidspartner for Norad og norsk utviklingsbistand, sa Norad-direktør Bård Vegar Solhjell da han besøkte Strømmestiftelsen på ettersommeren.

– Dere er den største bistandsorganisasjonen utenfor Oslo, og en viktig aktør innenfor utdanning og jobbskaping. Begge områder som i vanskelige tider med Koronapandemien, er svært viktige å arbeide i. For det kan bli ganske ille nå, og pandemien vil sende, kanskje så mange som mellom 50 og 100 millioner mennesker ut i ekstrem fattigdom. Og bak hvert tall er det et menneske, sa Solhjell.

I Kristiansand møtte han ansatte og hadde samtaler med ledelsen og generalsekretær Kristine S. Sodal. (bildet)

Nye ansatte

FOTO: STRØMMESTIFTELSEN

TORE MARTIN HERLAND (54) er ansatt som rådgiver for økonomisk inkludering og regionansvarlig for Vest-Afrika. Herland kommer fra en stilling som økonomi- og sikkerhetsansvarlig i Vest-Agder-Museet. Han har tidligere jobbet som økonomisk controller i Strømmestiftelsen. Herland har også arbeidet for Kirkens Nødhjelp, og Norsk Folkehjelp. Han har mastergrad i økonomi fra Handelshøgskolen BI i Oslo og han har utviklingsstudiet fra Universitet i Agder.

JACQUELINE LEE VERVIK (31) er ansatt som programrådgiver og regionansvarlig for Øst-Afrika. Lee Vervik kommer fra Canada. Hun har arbeidet som internasjonal rådgiver i selskapet Profundo i Kristiansand. Hun har bachelorgrad i Antropologi og Statsvitenskap fra universitetet i Toronto. Lee Vervik har også studert Global Development and Planning ved UiA.

ASBJØRN SKEIE (48) er ansatt som IT-rådgiver i Strømmestiftelsen. Han kommer fra tilsvarende stilling i selskapet Hennig-Olsen IS. Han har også arbeidet som rådgiver ved IT-avdelingen på Sørlandet Sykehus. Han har utdanning i informatikk fra Høgskolen i Østfold.

4 ting DU kan gjøre for å utrydde fattigdom

Det er lett å tenke at våre handlinger som enkeltmennesker ikke har betydning. Men fortvil ikke – det finnes mye du kan gjøre for å bidra til å bekjempe fattigdom!

VÆR EN BEVISST FORBRUKER

Gjennom å kjøpe produkter som er produsert under anstendige arbeidsforhold og som sikrer produsentenes rettigheter.

GJØR SMARTE KLIMAVALG

Klimaendringer rammer de aller fattigste hardest. Påvirk nærmiljø, jobben, skolen, familie og venner til å gjøre klima- og miljøvennlige handlinger i hverdagen

BRY DEG

Påvirk norske politikere til å velge løsninger som bidrar til å bekjempe fattigdom både i Norge og globalt. Bruk stemmeretten, skriv blogg, engasjer deg, demonstrer!

DEL DET DU HAR

Norge er et av verdens rikeste land, og vi har gode tradisjoner for å dele. For dem du deler med, kan det bety ALT. Start din egen innsamlingsaksjon!

Barn på flukt

Det er ikke helt sant det der om at det ikke er tungt å bære en lillebror på flukt. Grace var 13 år da hun måtte flykte sammen med småsøsknene.

TEKST KAREN KILANE, PALORINYA, UGANDA FOTO ØYSTEIN VENÅS SØRENSEN

Grace var tretten år og syntes hun hadde verdens beste mamma og pappa.

Jeg vokste opp i et godt hjem i Sør-Sudan. Pappa var pastor og frihetsforkjemper. Mamma var hans beste støttespiller. Jeg husker at pappa pleide å snakke om fred, og han oppfordret folk til å leve i fred. Samtidig ville han ikke ta stilling i konflikten som preget landet vårt. Det provoserte nok mange, sier Grace.

Når hun nå forteller oss historien sin, har hun blitt femten år.

Det er en flukt, et ekteskap, en baby og et helt liv siden hun bodde i Sør-Sudan, hjemme i huset omkranset av rosa nelliker. I dag bor hun i et hus av en helt annen standard, i flyktningebosetningen i Palorinya utenfor byen Moyo i Nord-Uganda. Hun fikk ikke med seg noen eiendeler da hun flyktet, men hun har med seg minnet om foreldrene.

Femtenårsringen er en av de få i bosetningen som har fått rosa nelliker til å vokse opp i den karrige jorda i bosetningen.

– Jeg ser på blomstene og tenker på mamma. Hun sørget for at vi hadde et velholdt hus, et trygt hjem. Vi var en familie som sto hverandre nær, med humor og kjærlighet. Vi var mye sammen, vi dro på turer, sang og fant på mye morsomt. Mamma var en nær mamma. Hun ga mange klemmer og hadde alltid gode råd til meg, forteller Grace.

Nå er det fortid. Men de gode rådene fra

mamma hadde hun trengt nå mer enn noen gang.

– Jeg var helt uforberedt da soldatene stormet huset vårt. Mamma, pappa, jeg og småsøsknene mine spiste fisk til lunsj. Jeg glemmer aldri lukten av fisk. Da soldatene kom, prøvde pappa å stå imot, men soldatene kastet ham i bakken. Så begynte de å slå og sparke mor. De brukte gevær, forteller hun.

Grace reiv med seg søsknene og sprang. Søsteren var åtte år, og broren var fem. De løp mot skogen. Der møtte de slektninger som hadde sett at soldater hadde stormet huset deres. Grace ville løpe tilbake.

– Men de sa at mamma og pappa allerede var døde, sier hun sårt. Så startet flukten. Senere skulle hun få vite at foreldrene hadde blitt funnet utenfor huset. Trettenårsringen startet på den fire dager lange vandringen mot Nord-Uganda. Hele tiden var hun redd for at femårsringen skulle gråte og avsløre dem.

– Føttene til søsknene mine ble hovne og vonde. Jeg måtte bære dem. De var tunge. Den eneste tanken min var at nå er det over, nå lever ikke mamma og pappa mer. Nå er det slutt. Jeg hadde hørt om andre som hadde blitt drept, men ikke om denne typen nedslakting før, sier 15-åringen.

18. januar 2016 kom de fram til flyktningebosetningen og ble tatt imot i en kirke.

– Jeg var så ung, og det var vanskelig å være mamma og storesøster. Jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre. Etter hvert giftet jeg meg og flyttet inn til min manns svigerforeldre. Vi fikk et barn, Alfred. Men da babyen var 6 måneder, forlot mannen min meg. Jeg flyttet tilbake til søsknene mine, sier hun.

Hun synes det er vondt å tenke på at hun flyttet fra småsøsknene og lot dem være alene da hun giftet seg. Nå bor hun og sønnen Alfred sammen med de to som en liten familie.

– Jeg synes det er litt vanskelig å ta vare på alle tre. De forventer mye av meg. Men nå er vi i det minste sammen. Jeg savner veldig livet slik det var i Sør-Sudan, sier hun.

En viktig endring for den unge moren har vært å få bli med i en “Bonga”-gruppe, Strømmestiftelsens livsmestringskurs. Hun har blitt kjent med andre unge jenter i samme situasjon. Sammen har de fått hjelp til å snakke om og bearbeide det vonde, lært seg å lese og skrive og fått opplæring i et yrke slik at de kan tjene penger.

– Det har betydd mye å bli med i en Bonga-gruppe. Jeg har lært meg å sy, og jeg får bearbeide alt det vanskelige som har skjedd, sier søsteren og den unge moren.

En treåring skal ikke få lungene ødelagt av røyk og dårlig luft på en farlig arbeidsplass. En seksåring skal ikke jobbe på en byggeplass og bære tung murstein. En tolvåring skal ikke gifte seg. Barna skal synge barnesanger av sine lungers fulle kraft, bygge lekehus i barnehagen og løpe til skolen med bøker under armen.

Som Hjertevenn hjelper du barn til en trygg hverdag, oppvekst og fremtid!

Gjennom barnehager og skoler hjelper Strømmestiftelsen barn i noen av verdens fattigste land. Bli med du og – sammen kan vi hjelpe enda flere.

Hjertevenn
HJELPER BARN

Esters testament

Da Ester Hopland døde 2 desember for snart ett år siden, etterlot hun seg venner og en slekt som satt igjen med mange gode minner etter den rause tanten. Og i en skuff lå et testamente som sa at leilighet og alle verdier skulle deles, halvparten til søsken eller deres etterkommere, og den andre halvparten til Strømmestiftelsen, som hun hadde hatt glede av å støtte gjennom mange år.

TEKST EGIL MONGSTAD

FOTO: PRIVAT

Ester var en raus dame og hadde alltid et stort ønske om å dele. Da hun døde etterlot hun seg et testamente der også Strømmestiftelsens arbeid mot fattigdom var tilgodesett.

Ester var en fantastisk dame. Alltid hjelpsom, raus og en som stilte opp for mange. Hun var flink, engasjert, nøysom og takknemlig, og hun var en dame med masse humor. Det var alltid mye latter når vi var sammen. Ester var rett og slett en god venn og et fantastisk fint menneske, forteller Solveig Angel Danielsen.

– Det er kanskje fem – ti år siden Ester spurte om jeg kunne skrive testamentet for henne. Hun hadde tenkt på det en stund og bestemt seg for at det ville hun gjøre. Vi satte oss ned og jeg skrev det hun sa. Hun hadde og spurt noen hun kjente til å være vitne, og skrive under på testamentet slik at alt skulle være i orden, forteller Danielsen.

Hun valgte å testamentere halvparten til sine søsken og deres etterkommere, og den andre halvparten til Strømmestiftelsen, en organisasjon hun hadde støttet siden midt

på 1980-tallet.

– Vi snakket aldri om hvorfor hun ville testamentere. Men jeg tror at det hun gjorde forteller noe om hvem hun var, og mye om hennes store, varme og rause hjerte. Hun vokste opp i nøkterne og enkle kår, men hadde alltid, så lenge jeg kjente henne, et ønske om å dele med andre. Jeg tror at det å skrive dette testamentet var en stor glede for henne i alderdommen, og at det var viktig for henne å ordne opp og få ryddet ting på plass. Da vi hadde skrevet testamentet, og vitnene hadde skrevet under, la hun det i en skuff, og der lå det helt til hun døde, forteller Danielsen.

Solveig møtte Ester allerede tidlig på 1950-tallet, og hadde kontakt med henne i alle år siden da. De siste 20 årene var de sammen minst en dag i uka.

– Hun var god venninne med moren min. De var begge fra Hamarøy, og de tok opp igjen kontakten da Ester flyttet

til Trondheim, etter å ha bodd et år i England. Hun reiste til England i 1951, 31 år gammel, der hun jobbet som hus-hjelp hos en familie, og der lærte hun seg engelsk. Etter at hun kom tilbake til Norge og bosatte seg i Trondheim, begynte hun å arbeide på kjøkkenet på Staten Attføringsinstitutt, de siste årene som assisterende kjøkkensjef, forteller Danielsen.

For henne var ingen ting problematisk. Måtte hun fikse, snekre eller male så ordnet hun det meste sjøl. Hun likte å reise og tok seg både nordover til Hamarøy der hun vokste opp, og like gjerne til Syden for å feriere. Hun kunne godt unne seg litt og tok gjerne turer til byen med gode venner for å spise en god lunsj.

Ester døde bare noen få uker før hun ble 100 år gammel.

Vi lyser fred over hennes minne!

FAKTA OM ARV OG TESTAMENTARISKE GAVER:

- Kun 10 prosent av nordmenn skriver testament. Av disse er det fire prosent som gir en testamentarisk gave til en organisasjon. Dette utgjør kun 0,4 prosent av befolkningen
- 75 milliarder kroner bytter hender mellom generasjoner fra år til år. Av disse blir rundt 500 millioner kroner testamentert til gode formål.
- Alle gaver, store som små, er velkomne. Man trenger ikke å gi bort hele formuen sin, men dele på familie og dem man ønsker at skal arve.
- I flere land som for eksempel England, USA og Belgia er det vanlig å gi en testamentarisk gave til humanitært arbeid og veldedige organisasjoner.

I 2019 mottok Strømmestiftelsen vel ni millioner kroner i testamentariske gaver fra enkeltpersoner som tilgodeså oss med hele eller deler av sine verdier og formue.

VIL DU SKRIVE ET TESTAMENT? DETTE ER ADVOKATENS RÅD:

Senioradvokat Jacob Winderen Lindegaard i Kvale advokatfirma gir følgende gode råd til deg som ønsker å skrive testament:

- 1. Skaff deg en oversikt over verdiene dine.** Lag en oversikt over hus og eiendom, bankinnskudd, verdipapirer og eventuelt løsøre.
- 2. Snakk med dine nærmeste.** Dermed kan du sikre at testamentet ikke bare blir i henhold til dine ønsker – men også de andres ønsker.
- 3. Fordel verdiene dine.** I testamentet angir du hvem som skal ha hva, og oppgi gjerne i prosenter.
- 4. Skaff to vitner.** Testamentet må undertegnes av deg og bevitnes av to personer over 18 år.
- 5. Sørg for trygg oppbevaring av testamentet.** Det sikreste er å levere det til tingretten.

Ønsker du å snakke med oss i Strømmestiftelsen om dette, kan du ta kontakt med Turid Skjævestad Turid.Skjaevestad@stromme.org eller telefon 41600210

FOTO: PRIVAT

Knut Neset sammen med sin kone Liv.

Knuts siste gave til Alalay

Da Knut Neset døde, hadde han og familien et ønske for hans begravelse: at eventuelle minnegaver skulle gå til organisasjonen Alalay og deres arbeid blant gatebarna i Bolivia.

Alalay er en organisasjon Strømmestiftelsen har støttet gjennom flere år, inntil vi for snart to år siden trakk oss ut av regionen. Neset hadde arbeidet i Bolivia i to femårsperioder på 1980- og 1990-tallet, og hadde ved flere anledninger besøkt organisasjonen, noen ganger over lengre tid, og blitt svært begeistret for arbeidet de gjorde blant barna på gata. Han ville at hans minnegave skulle gå til dette arbeidet.

I Strømmestiftelsen opplever vi at flere ønsker å gi en minnegave i forbindelse med dødsfall, og at gaven skal gå til et arbeid de har vært spesielt opptatt av. Flere tar også kontakt med oss om testament. Vi blir både ydmyke og takknemlige når vi får være med å forvalte slike ønsker. Og stolte over tilliten som blir betrodd oss i det å forvalte et menneskes siste vilje.

GJØR VERDEN LITT BEDRE VED Å TESTAMENTERE TIL DIN HJERTESAK.

Les mer på detgodetestament.no

SIRKULÆR ØKONOMI – BEDRE FOR ALLE

Det er bøkene som set fri
ikkje rikdom – ikkje pengar
men kunnskap som opnar nye
vegar inn i livet.

TEKST OG FOTO EGIL MONGSTAD

øyeblikket

SIRKULÆR ØKONOMI OG AVFALLSHÅNDTERING

kan regnes som nåtidens viktigste miljø- og klimatiltak. Sirkulær økonomi er basert på at økonomien beveger seg i sirkel i stedet for lineært. Hovedpoenget er å forlenge levetiden på produkter og ressurser. Målet med sirkulær økonomi er å skape minst mulig avfall - og utnytte alle ressurser best mulig. Det handler om å sette råvaren inn i en produksjon. Varen som blir produsert blir brukt, og i stedet for å bli kastet når den er utbrukt blir den resirkulert, og blir et nytt produkt. Dette er sirkulær økonomi. Motsatsen til den sirkulære økonomien er den lineære, en produksjonsform som fortsatt preger det moderne samfunnet. I en lineær økonomi foredles råvarene til produkter som brukes til de er ødelagte, og så blir de gjort til søppel. Strømmestiftelsens pilotprosjekt med å skape grønne jobber i Mali, gjennom innsamling og gjenvinning av plast, er et tydelig eksempel på hvordan sirkulær økonomi fungerer.

HVORFOR SIRKULÆR ØKONOMI?

De siste 50 årene har samfunnet vårt fått store utfordringer i og med at vi produserer mer enn hva vi trenger. Det har gitt oss global oppvarming og store klimautfordringer, og vi har fått mye mer avfall enn hva dagens lineære system klarer å håndtere. Plasten i havet og store søppelberg i utviklingsland kan i stor grad skyldes dette. Utfordringene er store, og EU har nå sagt at de vil forsøke å komme frem til en løsning på hvordan vi kan møte disse. EU har sett nytten av hva en sirkulær økonomi

kan bidra med, og de har endret sin strategi og utarbeidet en tydeligere plan som fremmer miljø og økonomisk vekst. De setter søkelys på sirkulære løsninger innen håndtering av avfall og materialer, noe som vil gi en bedre utnyttning av ressurser. Det vil spare miljøet og skape flere arbeidsplasser. Arrangementet SIRKULÆR21, der flere bedrifter som jobber med å finne tekniske løsninger på klimautfordringene våre deltar, sier det er stor interesse for å finne løsninger på hvordan vi kan få ned ressursforbruket. Sirkulær økonomi ble trukket fram av flere bedrifter og pekt på som en god måte å redusere forbruk.

FORBRUK AV RESSURSER

Vårt forbruk påvirker miljøet og menneskerettigheter. Det har skapt større forskjell mellom rike og fattige land. En overgang til sirkulærøkonomi vil gi oss store positive endringer som vil bety mye for mennesker og miljø. Et skifte vil gi store muligheter til å tenke nytt, til innovasjon og utvikling av ny teknologi, og det vil føre til en mer miljøbevisst tenkning rundt selve produksjonen av produktene. Forsøpling er et stort globalt problem, og det angår oss alle. En sirkulær økonomi vil bidra til å redusere forsøpling. Det vil redusere forbruket av råvarer og slik gjøre noe med våre forbruksvaner, og dermed kanskje også gjøre vårt klimafotavtrykk noe lettere.

Kilde: Sawyer, n.d.

TEKST MARIANNE SØNSTEBY, LEDER FOR INTERNASJONALT UTVALG I RE:ACT

Facebook: RE:ACT
Instagram: react_norge
www.re-act.no
#hvemserdu

RE:ACT er Strømmestiftelsens ungdomsorganisasjon, et fellesskap der ungdom utfordres til å engasjere seg i temaer knyttet til miljø, bærekraft og integrering. Vår visjon er en bærekraftig og rettferdig verden fri for fattigdom. Gjennom kulturmøter, engasjerende informasjonsarbeid og aktiviteter som problematiserer nordmenns forbruksmønster ønsker vi å utfordre unge på å reagere på global urettferdighet gjennom lokal handling.

Bryllaupet øydela draumane og framtida mi, seier Urmila Bk, som berre 15 år gamal måtte gifte seg med sitt syskenbarn.

Bryllaupet som øydela alt

Urmila Bk var 15 år gamal då mor tvang henne til å gifte seg med sitt eige syskenbarn. Tre månader seinare gjekk ho frå han.

TEKST OG FOTO EGIL MONGSTAD, ROLPA, NEPAL

Det har snart gått tre år sidan dei vanskelege dagane, då ho skilte seg frå mannen ho aldri ville gifte seg med. Minna gjer at ho ikkje vil gifte seg igjen.

– Det som skjedde øydela livet mitt, seier ho og blir stille. I ein kort augneblink er ho attende til dei vonde dagane då mor tvang henne til å gifte seg. Det var ære og draumen om å sjå dotter si gift som gjorde at det blei slik.

– Mor var alvorleg sjuk og hennar største ynskje var å sjå meg gift, seier ho.

BRENTE SKULEBØKENE. Urmila hadde gått fem år på skulen. Draumen var å studere og ein dag bli lærar.

– Men mamma hadde ikkje dei same draumane for meg. Ho ville gifte meg bort slik at eg, som ho sa, kunne får eit godt liv. Då ho skjønna at det gjekk mot slutten og at ho snart ville døy, fekk ho hast, og det blei enda viktigare for henne at eg blei gift. Men eg nekta. For henne var skulen eit hinder for å få meg gift. Ein dag brente ho skulebøkene mine for å få meg til å slutte, og det klarte ho, seier Urmila, med sorgtunge auge.

SVELTESTREIK. – Far var på arbeid i India då det skjedde. Han var imot ekteskapet. Men han kunne ikkje hindre det, fortel Urmila.

Bryllaupet blei ei vond oppleving. I to døgn sveltestreika ho, før mann og svigerforeldre henta henne med makt. Mannen var fem år eldre enn henne.

Det er nærast ei ulukke å bli født som jente i dette samfunnet.

URMILA BK

RØMDE

Mor til Urmila fekk 5000 rupi (370 kroner) for henne, pengar ho skulle ha fordi ho hadde oppdratt jenta og lært henne viktige ting ho måtte kunne som gift. I tillegg fekk Urmila litt brudetøy og nokre gryter og kokekar. Det blei nokre vonde veker for

15-åringen. Svigermor og familien hennar var svært dominerande. Dei bestemte alt.

– Mannen min lova at eg kunne fortsetje på skulen, men det fekk eg ikkje. Han bruka vald, slo meg og foreldra hans kravde meir og meir. Dei kjefta, og det var aldri godt nok det eg gjorde. Ein dag rømde eg. Mor var slett ikkje glad for å sjå meg. Ho kjefta, og me krangla mykje. Eg fekk støtte frå bror min, og mamma måtte etter kvart gje seg og vedgå at det måtte bli som det hadde blitt. Etter ei tid kom også svigerfamilien og ville ha meg og pengane tilbake. Men det fekk dei ikkje, fortel Urmila.

SAMVAD

No er 18-åringen elev i ein av Samvad-klassane i landsbyen. Her får ho teke igjen litt av den utdanninga ho aldri fekk då ho var yngre. Saman med 25 andre unge jenter er ho den einaste som er skild, medan fleire av dei andre jentene er barnebruder og framleis gifte.

– Klassen betyr mykje. Det er så mykje erfaring og felles opplevingar her. Det gjer det lett å snakke. Fleire enn ti av oss er gift, og nokre har born, fortel tenåringen.

No bur ho saman med far sin og den nye kona hans. Ho steller og kokar. Ho har mange oppgåver og er sjeldan ute, berre når ho skal i Samvad-klassen, eller finne ved og hente gras til dyra. Ho har sjeldan fri.

– Gutane kan leike og er meir frie, men oss jenter i denne kulturen er bundne til gamle tradisjonar som held oss nede, seier ho.

DRAUMEN OM EI SYMASKIN. – Mor døydde tre månader etter at eg hadde

gifte meg. Eg har ein eldre bror som har støtta meg og ville at eg skulle fortsetje på skulen. Men slik blei det ikkje.

No skal eg arbeide for at dei yngre søstrene mine skal få utdanning, noko eg aldri fekk. Og dei skal i alle fall ikkje oppleve å bli tvangsgifte, slår ho fast.

– Det er nærast ei ulukke å bli født som jente i dette samfunnet. Eg hadde ein draum om å bli lærar. Bryllaupet øydela alt, og eg kjem aldri til å gifte meg på nytt, seier ho.

No set ho si von til det ho har lært på livsmestringskurset og at fellesskapet og det ho lærer der kan ta henne vidare.

Draumen er å lære å sy og å få ei symaskin som kan gje litt inntekt og eit anstendig arbeid.

– Men ei symaskin er dyr og kostar 15 – 16 000 rupi (ca. 1200 kroner) og det er pengar eg ikkje har, seier Urmila.

(PS! Etter samtale med den lokale samarbeidspartnaren SAHAS – ville Strømmestiftelsen i Nepal hjelpe Urmila så ho kunne få den symaskina ho trengde. Planen var at ho skulle få eit sykurs og etter det ei symaskin.)

Nokre få veker etter at dette intervjuet blei gjort blei Urmila gift igjen. Om det var friviljug eller med tvang har me ikkje klart å få greie på. Å være ugift kvinne og bu med foreldre og steforeldre kan være vanskeleg. Og for å unngå skam og nedsetjande snakk gifte ho seg og reiste frå landsbyen og til eit heilt anna distrikt.

Når me no fortel denne historia er det for å syne kor vanskeleg det kan være for kvinner å vekse opp med gamle tradisjonar og med forventningar som bind, og langt på veg legg føringar for livet. (Red.anm.)

Samvad er ein inspirasjon og betyr mykje for den unge jenta og jentene i landsbyen. Urmila på kne i fremste rekke til venstre i bildet.

Marna Haugen med genseren hun har designet. Garn og oppskrift kan bestilles i vår nettbutikk og finnes i fargene sennepsgul, sand og pudderrosa.

Marnagenser

Strikkefeberen er over oss som aldri før, og garn strikkes og omdannes til de vakreste plagg i ulike størrelser, farger og fasonger.

TEKST EGIL MONGSTAD FOTO MARNA HAUGEN, DEXTER BURØE

Marna Haugen – også kjent som bloggeren Komikerfrue – har designet en genser som nå blir solgt til inntekt for arbeid blant jenter i noen av verdens aller fattigste land. Genseren har hun utformet og laget i samarbeid med Rauma Garn og Langfeldt garn. Og nå håper hun mange vil benytte lange høstkvelder til å stikke seg en ny genser og samtidig støtte Strømmestiftelsens arbeid blant unge jenter i noen av verdens fattigste land.

– Da jeg lagde genseren, så jeg for meg jenter jeg har møtt i andre deler av verden, og tenkte på jentene jeg for noen få år siden møtte på en reise til Nepal. De fikk selvtilit, utdanning og yrkesopplæring gjennom gruppene Samvad, som Strømmestiftelsen driver. Mange av dem kom fra de laveste kastene og hadde opplevd både ydmykelse og fornedrelse. Livsmestringskurset Samvad gav dem

tro på at de hadde en stemme, rettigheter og muligheter. Forandringen som skjedde med den enkelte jenta og det som skjedde i gruppene, var helt utrolig å være vitne til. Det samme opplevde jeg i Kenya og Uganda da jeg besøkte tilsvarende grupper som der går under navnet Bonga, forteller Marna.

Hun forteller at hun gang på gang har blitt helt satt ut av å oppleve menneskers evne og vilje til å reise seg fra urettferdighet og undertrykkelse.

– Når jeg har besøkt mennesker som får starthjelp gjennom Strømmestiftelsen ser jeg at forandring er mulig. Det nytter å bry seg, og det er ikke alltid så mye som skal til for at endring skjer. Vi kan alle være med og bidra til å gjøre verden litt mer rettferdig. Jeg vil gjøre det jeg kan for å bekjempe fattigdom, og det ville være fint om du og er med på det, sier Marna Haugen.

– Kampen mot fattigdom har blitt enda mer utfordrende i koronatiden. Derfor

varmer det dobbelt at Marna Haugen har designet en genser som kan varme kalde vinterkropper og bidra med håp og utdanning for jenter i våre program. Vi er glade for å se at mange allerede har bestilt strikkeoppskriften og garnet fra vår nettbutikk, sier Gase Handeland, markeds og kommunikasjonssjef i Strømmestiftelsen.

Genseren, og en hel rekke andre fine gaver og artikler kan du kan du finne og lese mer om i vår nettbutikk. strommestiftelsen.no/nettbutikk

Takk for at du handler smart og er med oss i kampen mot fattigdom.

PS! Har du bilder fra når du sitter og strikker, eller når genseren er ferdig og i bruk, så del dem gjerne med oss på instagram: Slik tagger du: #strommestiftelsen #raumagarn #vaarlilleverden #marnagenser

FRA SØPPEL TIL RESSURS

Kristine Sødal

Kristine S. Sødal
Generalsekretær

ET BERG AV SØPPEL MØTER MEG I UTKANTEN AV BAMAKO, hovedstaden i Mali. Rundt ser jeg mennesker som leter etter nyttig avfall, og et esel med kjerre som frakter mer søppel ut til den enorme fyllingen. Det eser ut, og det flyter ut i Nigerelva, videre ned mot havet. Jeg kjenner meg maktesløs. Hvordan i all verden kan vi gjøre noe med dette? Hvor skal man begynne?

Verden trenger en grønn omstilling, det er sikkert. Vi vet også at dårlige avfallshåndteringssystemer går hardt utover de aller fattigste, i tillegg til å ødelegge natur og skape mer plast i havet. I tillegg er behovet for arbeidsplasser enormt, ikke minst i et land som Mali, hvor nær halvparten av befolkningen er under 15 år. Millioner av unge mennesker er på vei inn i arbeidsmarkedet de neste årene. Samme tendenser ser vi i flere av de afrikanske landene vi jobber i. Og hva skal de unge jobbe med? Når koronakrisen i tillegg har gjort at utallige arbeidsplasser kan gå tapt for godt, må vi bruke muligheten til å legge grunnlaget for flere «grønne jobber»: En anstendig og trygg jobb som også gagnar miljøet.

Nettopp dette har vi jobbet systematisk med i Strømmestiftelsen, i samarbeid med en rekke aktører fra avfallsbransjen i Norge. Vi er stolte av at prosjektet i Mali er i gang. Her samler kvinner fra våre spare- og låne grupper inn plast, som igjen skal smeltes om til skolepulver vi bruker i våre Speed Schools-prosjekter. Slik bidrar vi til bedre avfallshåndtering, jobbmuligheter og nye skolepulver til barn som trenger dem. Dette er bare en begynnelse. Fremover vil grønn jobbskaping og sirkulær økonomi bli

viktigere og viktigere i landene hvor vi jobber. I Strømmestiftelsen er vi opptatt av en helhetlig tilnærming til alt vi gjør. Når vi hjelper mennesker med å skaffe seg en inntekt, skal det gagne familie, lokalsamfunn og fremtidige generasjoner. Vårt arbeid med å skape grønne jobber i Mali er derfor en «vinn-vinn-situasjon» på flere måter: Avfall får en verdi, mindre plast ender opp i havet, og fattige kvinner og unge arbeidsledige får dra nytte av mulighetene som plastsøppel gir. Målet er at dette igjen vil hjelpe flere

mennesker ut av fattigdom. Kvinner er ekstra sårbare i et land som Mali, og behovet for økt likestilling og å styrke kvinners økonomiske sikkerhet er viktig. Derfor er en stor del av prosjektet rettet mot å skaffe jobbmuligheter for kvinner, gjennom å gi opplæring i resirkulering og innsamling av plast. Å satse på arbeid for kvinner er dessuten svært viktig i veien mot en grønnere økonomi: Kvinners nøkkelrolle i samfunnet gjør at de er sentrale bidragsyttere på veien

mot en mer bærekraftig verden. Kvinners posisjon kan påvirke hvordan man produserer, konsumerer og markedsfører bærekraftige løsninger. Studier fra OECD og Verdensbanken viser at når kvinner får mer inntekter, vil det påvirke generell menneskelig utvikling positivt, fordi de investerer mer i barns ernæring, helse og utdanning. Det er lett å kjenne på maktesløshet i møte med enorme problem. Da er det ekstra tilfredsstillende å se at det er mulig å gjøre noe med det, i tett samarbeid med gode partnere både fra Norge og Mali. Vi har ingenting å tape, men mye å vinne!

Fremover vil grønn jobbskaping og sirkulær økonomi bli viktigere og viktigere i landene hvor vi jobber.

KRISTINE S. SØDAL

VI BEKJEMPER FATTIGDOM GJENNOM UTDANNING OG JOBB

Drømmen er en verden uten fattigdom. Det målet skal vi nå - sammen!
Stoltheten og verdigheten vi ser hos hvert menneske som klatrer ut av
fattigdom, er vårt bevis på at arbeidet virker.

Jobbskaping

Utdanning

Samfunnsbygging

Les mer, og bli med å utrydde fattigdom på strommestiftelsen.no

Strømmestiftelsen
BEKJEMPER FATTIGDOM